

Mārtiņš Luters visiem mīļajiem draugiem Kristū – Rīgā un Livonijā

Žēlastība un miers no Dieva, mūsu Tēva, caur mūsu Kungu Jēzu Kristu. Jau sen biju aicināts, mīļie draugi, uzrakstīt jums kaut ko kristīgu, ko labprāt arī būtu darījis, jo esmu jums to parādā, tomēr arvien esmu ticis aizkavēts, īsti nezinādams, ko jums rakstīt, tā kā Dievs, mūsu Tēvs, jūs tik bagātīgi apžēlojis ar savu svēto vārdu, ka jūs paši jau protat cits citu pamācīt un pamudināt, stiprināt un mierināt varbūt pat labāk nekā mēs. Taču, ja tas no manis tiek prasīts, esmu tomēr atradis tik daudz laika, lai jūsu garu līdz ar manu modinātu dievišķā, garīgā dziesmā, aplūkojot 127. psalmu.

To daru tādēļ, ka šis psalms, novērsdams sirdi no skopuma un zūdišanās par laicīgo barību un labumiem, ved uz ticību Dievam; tas īsumā māca, kā kristīgi pastāvēt, iegūstot un uzturot laicīgo mantu. Bez šaubām, jāpieņem, ka ne pie mums, ne arī pie jums uzplaukušajam Evaņģēlijam neklāsies labāk, kā tas bijis Kristus un apustuļu laikos un kopš pasaules sākuma. Ne tikai evaņģēlisti, bet arī visi pravieši sūdzas, ka raizes par laicīgām lietām un skopums liek šķēršļus Evaņģēlija ceļā. Dieva vārda tīrā sēkla krīt starp ērkšķiem, tiek nomākta un nenes augļus, kā, par nožēlu, liecina ikdienas pieredze (Mt 13:7). Un arī Pāvils saka: "Visi meklē savu, nevis Kristus Jēzus labumu" (Flp 2:21).

Esmu daudz sprediķojis un rakstījis par to, ka pilsētās jāatver labas skolas, lai izaudzinātu mācītus vīrus un sievas, lai kristiešiem būtu labi mācītāji un sludinātāji un Dieva vārds tiktu bagātīgi vēstīts. Ja pret to izturas nevērīgi un slinki, ja visi ir noraizējušies par barību un laicīgo labumu, man šķiet, var nonākt tik tālu, ka skolotāji, mācītāji un sludinātāji iznīks un atgriezīsies pie roku darba vai aizies citu ceļu, atmetot Vārdu un cenšoties atkauties no bada, gluži kā levīti, kam bija jāpamet kalpošana Dievam un jāiet art savu tīrumu (Neh 13:10).

Vai tas nav nožēlojams posts? Līdz šim pilsēta ar četriem vai pieciem simtiem pilsoņu ir varējusi atvēlēt piecus, sešus, septiņus simtus guldeņu ubagotāju mūkiem vieniem pašiem, nemaz nerunājot par to, ko ir nolaupījuši bīskaps, valdnieks un citi dīrātāji, tai skaitā ubagi un pauninieki¹. Mūsdienās šādai pilsētai jāizdod vēl pieci vai seši simti guldeņu gadā par greznumlietām, nemaz nerunājot par to, cik maksā smaržvielas, zīds, zelts, pērles un citas nevajadzīgas lietas. Un cik tiek noplītēts ar alu un vīnu? Šāda pilsēta gada laikā mēslainē izmet vairāk par tūkstoš guldeņiem. Tāda nožēlojama valdīšana ir vācu zemēs! Bet, ja šādai pilsētai vajadzētu atvēlēt vienu vai divus simtus guldeņu labām skolām un sprediķošanai, tā teiktu: "Tā mēs nogrimsim nabadzībā, mums nebūs vairs nekā." Kur valda skopums un zūdišanās uztura dēļ, tur arī mirst badu.

Bet ko tad Dievs par to saka? Viņš saka: "No kā bezdievīgais baidās, tas tam notiks" (Pam 10:24). Ja bīstamies no bada, tad bads mūs piemeklēs, un nelīdzēs nekāda zūdišanās. Un, ja mēs, pat nebūdami trūkumā, esam tikpat norūpējušies kā bezdievīgie pagāni un neko nedarām Dieva vārda un darba labā ar to, ko Viņš šai nolūkā mums piešķīris, Viņš ļaus pār mums nākt tādiem laikiem, kad rūpju būs diezgan, bet ar tām nevarēsīm sev neko līdzēt. Un, kad notiek tas, kas sākas tagad, kad nāk šī pārmērīgā dārdzība, tad mums notiek pēc taisnības, kā paši esam gribējuši. Nesen mums bija pavadēji – mācītāji un mūki –, kuri lika kaunā un padarīja par netiklēm mūsu mātes, sievas, meitas un māsas, kuri nospieda mūs ar varu un noziegumiem; mums bija

---

¹ Pauninieki (vācu val. – *Stationierer*) – ubagojoši mūki, kas klejoja apkārt, runādami melus un nodarbojoties ar krāpniecību un blēdīšanos, vienlaikus slavējot dievnamus un piesolot miesas dziedināšanu. (Red. piez.)

jāpazemojas šiem velniem, kas ar savu kaitīgo mācību nomaitāja un noveda ellē mūsu miesu un dvēseli. Viņus mēs ne vien neatzinām par liekiem, bet pat atdevām tiem zemi un ļaudis, pilsētas un pilis, padarot viņus par lielākiem kungiem nekā mēs paši vai mūsu kungi.

Tagad Dievs sūta mums dievbijīgus, uzticamus, mācītus ļaudis, kas ar vārdiem un darbiem palīdz audzināšanā un šķīstības ievērošanā, ar dievbijīgu laulību mazina netiklību un, ar visu dedzību kalpojot mums pie miesas un dvēseles, rāda īsto ceļu uz Debesīm, bet šos ļaudis mēs atstājam. Taču šos cilvēkus mums vajadzētu turēt kā lielu dārgumu līdz pasaules galam, viņus, ko uzskatām par tīriem, kā bagātais vīrs – nabaga Lācaru. Nu mēs nespējam uzturēt trīs dievbijīgi izglītotus sludinātājus, kaut iepriekš visā greznībā uzturējām veselu simtu netiklu izmantotāju!

Labi, ko Dievam te patiks darīt, mēs uzzināsim tuvākajā laikā. Mums tas nav jāsaprot – tā Viņš reiz aizklās savas ausis un neklausīsies. Ir uz zemes vēl daži, kas kavē to, lai viss nokārtotos. Tie neko citu nevēlas uzcelt kā tikai citu, vēl ļaunāku, pāvestību, kas pazudinās mūs briesmīgāk (ja vien tas būtu iespējams), nekā to darījusi šī pāvestība; tā tas, bez šaubām, notiks vai tam jānotiek, ja vien nepienāks Pastarā diena. Bet mēs taču gribam būt apkrāpti, pavesti, izmantoti un apkaunoti! Kā gudri teikts Salamana pamācībās: "Kad es nu saucu un jūs kavējaties uzklausīt mani, kad es izstiepju tagad savu roku un neviens neliekas par to ne zinis, un kad jūs nicināt manus padomus un nebēdājat par manu pārmācību, tad es smiešos par jums, kad jums nelabi klāsies, un zobošos par jums, ja jums pienāks tas, no kā jūs bīstaties, un, kad pār jums nāks kā vētra tas, ko jūs baidāties, un jūsu nelaime jums ies pāri kā negaiss un kad jūs vispār pārņems likstas un bēdas, tad viņi mani sauks, bet es neatbildēšu, viņi cītīgi meklēs mani un neatradīs. Tas tāpēc, ka viņi nonicināja manu mācību un negribēja sajūst bijību Tā Kunga priekšā, ka viņi negribēja manu padomu un nonicināja manu pārmācību; tad lai nu viņi bauda no sava ceļa augļiem un lai atēdas paši sava padoma" (Pam 1:24–31).

Tādēļ es gribu dziedāt vēl vienu dziesmu, jo daži vēl vēlas tapt atmodināti; tas mums palīdz aizkavēt Dieva dusmas. Un tas būs šis psalms, kura nosaukums ir "Salamana dziesma augstumā"².

Kāpēc šim un vēl dažiem psalmiem dots nosaukums "Dziesma augstumā", es nezinu. Daži domā, ka priesteri un levīti dziedājuši šādus psalmus, kāpdami augšup uz templi, tāpēc dziesmas varētu saukt arī par kāpņu vai pakāpienu dziesmām. Taču šis skaidrojums neder, jo tam nav nekāda pamatojuma Rakstos. Viņi arī dziedāja nevis uz pakāpieniem, bet templī. Ja te vispār drīkst ko domāt vai iedomāties, tad es teiktu, ka šie psalmi dziedāti augstā balsī, gluži kā zēnu vai sievu balsīs pretstatā vīru balsīm, un tāpēc arī daži psalmi saucas "*lamnacea*", tas ir, "augsti dziedāts". Tā kā šis levītu dziedāšanas veids ir zudis pagātnē, nav zināms, ko par to teikt, un tam arī nav lielas nozīmes, ja vien mēs šo psalmu pareizi saprotam.

Salamans uzrakstīja šo psalmu, būdams ne vien garā apgaismots un pamudināts, bet arī pieredzējis laicīgajā valdīšanā, sastapies ar cilvēkiem un viņus jo daudzpusīgi iepazīnis, zinādams, cik veltīgi nopūlas neticība, rūpēdamās par savu vēderu, jo viss taču ir pakļauts Dieva svētībai un aizsardzībai. Kur Viņš nesvētī, tur nepalīdz nekāds darbs. Kur Viņš nesargā, tur nepalīdz nekādas rūpes. Un šis psalms skan tā:

"Ja Tas Kungs namu neuzceļ, tad darbojas velti, kas gar to strādā.

---

² Bībeles tulkojumos latviešu valodā – „Salamana svētceļnieku dziesma” un „Salamana augšupceļa dziesma” (Red. piez.)

Ja Tas Kungs pilsētu neapsargā, tad velti sargs nomodā.
Ir velti, ka jūs agri ceļaties un vēlu paliekat nomodā un ēdat savu maizi ar rūpēm; saviem mīļajiem Viņš to bagāti dod miegā.
Lūk, bērni ir Tā Kunga dāvana, un bērnu svētība mums ir Viņa atlīdzība.
Jaunības spēkā dzemdinātie dēli ir kā bultas stipra vīra rokā.
Svētīgs ir tas vīrs, kas ar tām pildījis savu bultu maksti. Tie nepaliks kaunā, kad tiem jāsastopas vārtos ar saviem ienaidniekiem." (Ps 127)

Vispirms mums jāzina, ka "uzcelt namu" nozīmē ne tikai to, ka no baļķiem un akmeņiem tiek uzbūvētas sienas, jumts un istabas. Daudz vairāk tas nozīmē visu, kas pie nama pieder un ko mēs saucam par saimniecību, gluži kā Aristotelis darbā "*Oeconomia*" raksta, ka pie saimniecības pieder sieva un bērni, kalpi un kalpones, lopi un barība; arī 2. Mozus grāmatas 1. nodaļā rakstīts, ka Dievs darīja labu divām vecmātēm un uzcēla viņām namus, jo tās bijās Dieva un nenozāudza Israēla bērnus, tas ir, Dievs palīdzēja viņām, lai tautā būtu daudz vīru, dēlu un meitu un visa, kas nepieciešams. Tā Salamans psalmā apraksta arī kristīgu laulību un katru pamāca, kādam jābūt kristīgam laulātam vīram un nama saimniekam.

Saprāts un pasaule uzskata, ka, dzīvojot laulībā un uzturot saimniecību, viss jāvada ar savu padomu un jāveido ar paša darbu. Bet Salamans liek mums pavērties augšup uz Dievu un māca mums īstā ticībā to visu izlūgties un gaidīt no Dieva. To mēs bieži redzam arī dzīvē. Dažkārt divi cilvēki, kam nav pat lāgā krekla, ko vilkt, dodas laulībā un uztur sevi tik rāmi un labi, ka prieks par viņiem. Turpretī citi, kam pieder liela manta, sanāk kopā, bet viss viņu rokās iet mazumā, tā ka drīz vien tie tikko spēj sevi uzturēt.

Tāpat divi var saiet kopā lielas mīlestības dēļ, pēc savas vēlēšanās un patikšanas, tomēr vēlāk kopā nebūt laimīgi ne dienu. Daži ir noraizējušies un izbijušies, gribēdami bērnus, tomēr viņiem to nav; citiem, kas par to pat nedomā, māja ir bērnu pilna. Daži atkal vēlas namu un saimi, bet viss notiek tā, ka iegūtais kļūst viņiem par nelaimi. Un vēl daudz citu savādu lietu notiek pasaulē. Kas gan ir tas, kas laulībā un saimniecībā rada tādus nemierus un pavērš visu tik dīvaini? Tas ir tas pats, par ko runā Salamans: kur Tas Kungs namu neuztur, visa namturība aiziet postā. Šo izteikumu Viņš uzturēs un piepildīs, tādēļ Viņš ļauj pasaulei šādi maldīties, mocīdams neticīgos, un padara saprāta pārdošību līdz ar visu attapību un darbiem par kaunu un negodu, lai vestu viņus pie ticības.

Šim izteikumam vienam pašam vajadzētu pietiekamā mērā pamudināt doties laulībā un mierināt visus, kas ir laulībā, un mazināt skopumu. Jo jaunos ļaudis no došanās laulībā attur tas, ka tie redz, cik savādi viss notiek, un tie saka: "Pie nama pieder daudzas lietas," un: "Sieva ir par labu mācību". Tas tāpēc, ka viņi neredz, kas to visu dara un kāpēc, un cilvēku attapība un spēks šai ziņā nespēj nedz redzēt uz priekšu, nedz palīdzēt un negrib tos iedrošināt. Tāpēc ļaudis krīt netiklībā neprecoties vai arī kļūst skopi un raizējas, ja ir apprecējušies. Taču te ir mierinājums: ļaujiet Tam Kungam celt un uzturēt savu namu, neiejaucieties Viņa darbā. Viņam pienākas par to gādāt, bet ne jums! Ļaujiet rūpēties tam, kas ir nama saimnieks un uzturētājs! Pie nama pieder daudzas lietas, bet Dievs ir lielāks nekā nams. Viņš, kas piepilda debesis un zemi, spēs piepildīt arī namu, ja uzņemsiet Viņu un dziedāsi Viņam slavu.

Vai nav brīnums, ka arī tur, kur Dievs nav nama saimnieks, pie nama tomēr pieder daudzas lietas? Bet vai tu nesaproti, ka, lai namu piepildītu, visiem kaktiem jābūt

tukšiem? Taču, kad savu namu uzlūko, tu nekad neredzi, vai kakts ir tukšs. Tev šķiet, ka viss ir pilns un ir labi. Tomēr nav gan labi, jo tava redze ir slikta, gluži kā aklajam, kas neredz saules gaismu. Bet to, kurš redz pareizi, Dievs atgriež un uzrunā, sacīdams nevis vairs "pie nama pieder daudzas lietas", bet gan "no nama nāk daudzas lietas." Tā redzam, ka nams ir jāuztur ticībā, un pietiek ar to, ka atzīstam: tas atkarīgs nevis no mūsu darba, bet gan no Dieva svētības un palīdzības.

Tomēr tas nav jāsaprot kā aizliegums strādāt. Darbs ir jādara, tikai ēdiens un nama pilnība nāk nevis no mūsu darba, bet no Dieva labsirdības un svētības. Kur tas tiek piedēvēts cilvēka darbam, tur drīz vien ienāk skopums un raizes un cilvēks domā, ka, daudz strādādams, varēs daudz iegūt. Bet notiek pretējais – dažs strādā ārkārtīgi daudz, tomēr viņam gandrīz nav maizes, cits strādā rāmi, bet viņam veicas. Tā notiek, jo Dievs grib būt pagodināts kā tas, kurš vienīgais ļauj visam izdoties. Kaut tu simts gadus artu un darītu visus pasaules darbus, tomēr nevari no zemes dabūt ārā ne stiebru, bet Dievs bez visa tava darba, kamēr guli, izaudzē no grauda stiebru un vārpu ar daudziem jauniem graudiem, kā pats vēlas.

Tāpēc arī Salamans apliecina darbu, bet noraida raizes un zūdīšanos. Viņš nesaka "Tas Kungs uzceļ namu tā, ka nevienam pie tā nav jāstrādā", bet gan – "ja Tas Kungs namu neuzceļ, tad darbojas velti, kas gar to strādā". Tas ir, it kā viņš teiktu: "Ir jāstrādā, bet tas ir vēltīgi tur, kur ir tikai darbs un cilvēks domā pats sevi uzturēt. Cilvēks to nespēj – tas jādara Dievam." Tādēļ strādā tā, lai nebūtu strādājis velti, jo velti strādā tas, kas zūdās un paļaujas uz savu darbu, domādams, ka tas viņu uzturēs. Darbs ir tavā, bet nama uzturēšana un pārticība – vienīgi Dieva ziņā. Tādēļ šie divi – darbs un nama celšana jeb uzturēšana – ir skaidri jānošķir; tie ir tik tālu viens no otra kā debesis un zeme, kā Dievs un cilvēks.

Salamana pamācībās bieži lasām, ka slinkie, kam netiek strādāt, tiek sodīti. Ir sacīts: "Gausas rokas dara nabagu, bet čaklas rokas dara bagātu" (Pam 10:4). Šādas pamācības izklausās tā, it kā pārticība būtu atkarīga no cilvēka darba. Tomēr Salamans saka to pašu, ko šis psalms: viss atkarīgs no Dieva svētības. Kā mēs vāciski sakām: "*Gott bescheret, Gott beredet*" – "Dievs gādā, Dievs pārrunā". Šā sakāmvārda nozīme ir: Dievs Ādamam licis maizi ēst ar sviedriem vaigā. Viņš grib, lai cilvēks strādātu, un bez darba neko nedos. Tomēr Dievs arī neko nedos vienīgi šā darba dēļ, bet tikai savā žēlastībā un ar savu svētību. Darbs ir cilvēka uzdevums šajā dzīvē, lai viņš tiktu galā ar savu miesu. Tam, kurš to paklausīgi dara, Dievs visu papildinam dos un viņu uzturēs.

Dievs cilvēku neuztur citādi kā visu pārējo dzīvo radību; kā psalmos teikts: "Viņš dod barību lopiem, jaunajiem kraukļiem, kad tie brēc" (Ps 147:9), "Visas acis gaida uz Tevi, un Tu viņiem dod viņu barību savā laikā; Tu atver Savu roku un paēdini visus, kas dzīvo, ar labu prātu" (Ps 145:15–16). Neviens dzīvnieks nestrādā savas barības dēļ, tomēr katram ir savs uzdevums, kā meklēt un atrast sev barību. Putniņš lido un dzied, vij līgzdu un audzina putnēnus – tas ir viņa darbs. Taču tā viņš sevi neuztur. Vērši ar, zirgi nes un velk, aitas dod vilnu, pienu un sieru – tas ir viņu darbs. Tomēr viņi no tā nepārtiek – zeme dod zāli un baro viņus caur Dieva svētību. Arī pats Kristus aicina mūs skatīties uz putniem, kas ne sēj, ne pļauj, ne sakrāj šķūņos, tomēr Dievs tos baro (Mt 6:26), tas ir, viņi dara savu darbu, taču šis darbs nedod to, no kā viņi pārtiek.

Tātad arī cilvēkam kaut kas ir jāstrādā un jādara, tomēr jāzina, ka viņu uztur nevis darbs, bet kas cits, proti, Dieva svētība, lai gan varētu šķist, ka uzturu dod darbs, jo bez

darba Dievs cilvēkam neko nedod. Gluži tāpat putniņš ne sēj, ne pļauj, tomēr arī viņš nomirs badā, ja nelidos un nemeklēs barību. Bet tas, ka viņš barību atrod, ir nevis viņa darbs, bet Dieva labsirdība. Jo kurš gan viņa barību ir nolīcis tā, lai viņš to atrastu? Bez šaubām, tikai Dievs, kā Viņš pats par to saka 1. Mozus grāmatā: "Bet visiem zemes zvēriem un visiem putniem gaisā, un visiem rāpuļiem, kas rāpo pa zemes virsu, kam dzīvība, Es došu visu zaļo zāli par barību" (1Moz 1:30). To apstiprina visa mūsu pieredze: kur Dievs nav nolīcis, tur neviens neko neatradīs, kaut visa pasaule meklētu un strādātu līdz nāvei. To saredzam ar acīm un satveram ar rokām, tomēr vēl nespējam noīcēt. Kur Viņš nedod padomu un neapsargā, tur nepaliek nekas, un, kaut arī būtu uzceltas simttūkstoš pils, viss pazūd un pārvēršas putekļos, ka neviens vairs nezina, kur tas palicis.

Sakiet, kas noliek sudrabu un zeltu kalnā, kur cilvēks to atrod? Kas ieliek tūmā tik lielu labumu, ka no tā izaug labība, vīnogas un visādi augļi, no kā pārtiek visi dzīvnieki? Vai to dara cilvēka darbs? Jā, darbs gan ir, bet Dievs visu iedod un noliek tā, ka darbam ir augļi. Kas miesai dod spēku? Kas pasauli piepilda ar putniem, zvēriem un zivīm? Vai to dara mūsu darbs un rūpes? Nekādā ziņā! Vispirms tas ir Dievs, kas slepenībā piepilda visu ar svētību, lai tas labi izdotos. Tā saprotam, ka vienīgais mūsu darbs ir atrast un saglabāt Dieva žēlastību, bet nevis pašiem ko spēt vai uzturēt.

Tā mēs redzam, ka Salamans šajā vienā pantā ir devis īsu pamācību jautājumā, kas ir pats lielākais visiem cilvēku bērniem. Par to sarakstīts tik daudz grāmatu, izteikts tik daudz spriedumu un gudrību, lai tikai pabarotu savu nabaga vēderu. To visu Salamans samet vienā kaudzē, saslēdz ticībā un saka: "Tu strādā veltīgi, ja pūlies pats sevi uzturēt un uzcelt savu namu." Tu sagādā sev daudz rūpju un raizju, bet vienlaikus ar šādu pārdrošību un noziedzīgu neticību tu sanikno Dievu, tāpēc kļūsti aizvien nabagāks un drīz iznīksi pavisam, jo tu uzņemies darīt to, ko spēj vienīgi Viņš. Un, ja arī notiek tā, ka ar visu šo neticību tu tomēr kļūsti bagāts, tas ir par samaitāšanu tavai dvēselei mūžīgi, jo Dievs ļauj tev kļūt aklam un nogrimt neticībā.

Bet, ja gribi rāmi un pareizi uzturēt savu namu, tad uzklausi – atrodi darbu, ko darīt, lai tu ēstu maizi ar sviedriem vaigā, un neraizējies par to, kā iztiksi un kā šāds darbs uzcelš un uzturēs tavu namu. Liec to visu Dieva rokās, ļauj Viņam rūpēties un celt! Uztici to Viņam, tad Viņš skaidri un bagātīgi nolīks tavā priekšā visu, kas tev ar savu darbu jāatrod un jāsaņem, jo, kur Viņš nebūs nolīcis, tu velti strādāsi un neko neatradīsi.

Tātad šis gluži evaņģēliskais pants būtībā māca ticību pretstatā apgrūtinošajam skopumam un vēdera kalpībai, kas, par nožēlu, visur traucē saņemt Evaņģēlija augļus. Saprotot šo pantu, būs viegli saprast arī visu psalmu, tāpēc īsi aplūkosim arī pārējos pantus.

Ja Tas Kungs pilsētu neapsargā, tad velti sargs nomodā.

Pirmajā pantā Salamans nosodīja skopumu, zūdīšanos un neticību, runājot par katru atsevišķu namu; šajā pantā viņš to pašu saka par visu pilsētu. Jo visa pilsēta nav nekas cits kā daudzi nami kopā. Tāpat saprotama firstiste un ķēniņvalsts. Aklā pasaule, kas nepazīst Dievu un Viņa darbus, domā, ka pilsētas vai valsts uzplaukums un drošība ir atkarīgi no tās attapības, saprāta un spēka. Tāpēc ļaudis pilda dārgumu krātuves, lej ieročus, būvē stiprus torņus un mūrus, bruņojas un veido lielus krājumus un izdomā gudrus likumus; savā pārdrošībā cilvēciski pūlēdamies, viņi ne reizi nepagodina Dievu, gluži tāpat kā tie, kas cēla Bābeles torni (1Moz 11).

Dievs sēž augstībā, noraugās uz cilvēku bērniem, cik gudri un drosmīgi viņi virzās uz augšu, un "Tas Kungs izjauc tautu nodomus" (Ps 33:10), "Tas Kungs zina cilvēku domas, ka tās ir tikai dvesma" (Ps 94:11), "Viņš salauž lielo kungu lepības garu un iedveš bijību pasaules ķēniņiem" (Ps 76:13). Tā Viņš kādu laiku šādām pilsētām un firstistēm ļauj iesākties un pacelties, bet, pirms tās paguvušas apskatīties apkārt, Dievs nogrūž tās pie zemes, tāpat arī visas varenās ķēniņvalstis. Un, kaut arī tās vēl mazliet velk dzīvību, Dieva priekšā visi ir tādi paši kā sākumā un neviens nav nonācis tur, kur tīkojis.

Uzlūkojot Asīrijas, Babilonijas, Persijas, Grieķijas, Romas un citu ķēniņvalstu vēsturi, mēs neatrodam neko citu kā vien to, ko saka šis pants. Un visa to greznība nav nekas cits kā Dieva spēle, kad Viņš tām ļāvis mazliet paaugstināties un tad citu pēc citas atkal notriecis pie zemes. Un kā tās, pateicoties cilvēku attapībai un iedomībai, īsā laikā ir ieguvušas varu, tā vēl jo straujāk tās to atkal ir zaudējušas. Nevis tāpēc, ka trūktu ļaužu, naudas, mantas vai visādu krājumu, bet tāpēc, ka patiesais sargs pārstāja sargāt un ļāva pieredzēt, ko bez Dieva palīdzības un sargāšanas spēj cilvēku pašu attapība un spēks. Un tad izrādījās, ka cilvēku darbošanās nav nekas cits kā tukša lielība un nederīga apņemšanās, ko viņi nespēj ne ievērot, ne izpildīt.

To arī viņi paši ir jutuši un atzinuši. Jo pagāns Virgīlijs no Trojas raksta, ka mirušais Hektors miegā ir runājis uz Eneju: "Ja Trojai būtu bijis jāpaliek aizsargātai, tad arī mana roka būtu spējusi to aizsargāt." Un Lukāns saka: "*Magnifique negatum Stare diu*" – lielām valstīm nav lemts ilgi pastāvēt. Pat tad, kad Dieva darbs ir acīmredzams, cilvēks tomēr to neatzīst, kaut skrietu tajā ar pieri iekšā. Tā karotāji apgalvo, ka uzvara ir atkarīga nevis no karaspēka lieluma un spēka, bet gan, kā viņi saka, no veiksmes. Taču Svētajos Rakstos teikts, ka tas ir Dieva darbs. "Tas Kungs, varens cīņā" (Ps 24:8). "Maldās, kas visas uzvaras cerības liek uz zirgiem: arī viņu spēka nepietiek glābiņam" (Ps 33:17). "Un atkal es redzēju zem saules, ka ne ātrajam skriešanas sacīkstēs tika piešķirta uzvara un ka ne pašam drošsirdīgākajam karā piekrita uzvara" (Māc 9:11).

Ar šo pantu Salamans grib pamācīt ķēniņus, firstus un visus pārējos valdniekus, kā uzturēt un īstenot labu, mierīgu un svētīgu valdīšanu. Proti, pirmkārt, viņiem jābūt modriem un jāpieliek savā darbā visas pūles, kā viņu amats to prasa. Jo Salamans te neapgalvo, ka valdniekiem nekas nebūtu jādara, gluži tāpat kā iepriekšējā pantā nenoliedz darbu (arī Sv. Pāvils ir teicis: "Kas valda, lai dara to rūpīgi." (Rm 12:8)). Ir svarīgi, lai viņu modrība nebūtu veltīga un pazudinoša, bet būtu derīga un laba. Otrkārt, valdniekiem sava modrība un visas rūpes ticībā jānodod Dieva rokās, lai Viņš kļūtu par sargu un lai paši nekļūtu pārdroši, uzskatot, ka viņu modrība un centība nosargā pilsētu, bet skaidri redzētu, ka Dievs ir tas, kas sargā pilsētu, zemi un ļaudis. Pārdrošība un raizes lai ceļas vienīgi no modrības, paliekot ticībā. Jo Dievs nepasargās tos, kas domā, ka mūsu modrība un centība paveic to, ko dara vienīgi Dieva labsirdība un žēlastība.

Darbojoties pašāvērbībā uz sevi, kļūstam vai nu pārdroši, vai noraizējušies. Ja viss ir labi un droši, mūsu modrība kļūst par pārdrošību. Ja iet slikti, sākam zūdīties, baiļoties un šaubīties. Bet Dievs necieš ne pārdrošību, ne zūdīšanos – ne to, ka zūdāmieš, būdami nedrošībā, ne to, ka kļūstam pārdroši, būdami drošībā. Viņš grib, lai brīvā, īstā ticībā esam modri, pildām savus pienākumus un tikpat maz zūdāmieš, kad klājas slikti, cik esam pārdroši, kad klājas labi. Tā nedara neviens cits kā vienīgi ticīga sirds. Kā Dāvids nostājas pret rūpēm: "Es nebīstos no daudzajiem tūkstošiem, kas visapkārt nostājušies pret mani," (Ps 3:7) un "Tas Kungs ir manas dzīves patvērums, no kā man baiļoties? Kad bruņoti pulki nostājas pret mani, mana sirds ir bez bailēm; kad pret mani ceļas karš, arī

tad es esmu pilns paļāvības" (Ps 27:1, 3). Tāpat viņš nostājas arī pret pārdrošību: "Nē, es savu cerību nelieku uz savu stopu, nedz mans zobens ir tas, kas man palīdz" (Ps 44:7).

Kādēļ tad viņš aicina palikt nomodā un strādāt – mūrēt, sagādāt bruņojumu un krājumus –, gluži kā Israēla bērni aplika bruņas un devās cīņā pret kanaāniešiem? Vai varbūt neapbruņoties, atstāt vārtus un logus vaļā un neaizsargāties nemaz, bet ļaut sev durt kā nedzīvā miesā? Tomēr miesīgi – ne. Tu esi dzirdējis, ka vispirms jābūt modriem, centīgiem un jādara viss, ko tavs amats prasa: jāaizver vārti, jāsargā torņi un mūri, jāuzliek bruņas, jāveido krājumi un jāstāv pašiem tā, it kā Dieva nebūtu klāt un pašiem vien vajadzētu glābties un valdīt. Gluži tāpat arī nama saimniekam jāstrādā tā, it kā viņš pats ar savu darbu gribētu sevi uzturēt.

Bet jāsaņem, lai, tā rīkojoties, sirds neapmaldītos – nedz kļūtu pārdroša tur, kur iet labi, nedz sāktu zūdīties tur, kur ir grūti. Visa šī gatavošanās un bruņošana tomēr jāatstāj mūsu Kunga Dieva ziņā, jo Viņš vienīgais var izdarīt un nokārtot visu, ko mēs vēlētos. Viņš pavēl bruņoties, tā apslēpdams savu darbu, Viņš ļauj darboties tiem, kas ir pārdroši, un stiprina tos, kas ir noraizējušies, lai viņi nekristu kārdinājumā. Tā Viņš ir vadījis visus ķēniņus Dāvida karus Vecajā Derībā, visas Israēla tautas gaitas un vada arī tagad – visur, kur ir ticīgi valdnieki. Arī Ābrahāmu, Īzāku un Jēkabu Viņš darīja bagātus caur viņu darbu. Var teikt, ka visas pasaules gaitas, un īpaši to svētīgā daļa, ir Dieva apslēptie darbi, ar ko Viņš tik brīnumaini valda pār pasauli.

Ir velti, ka jūs agri ceļaties un vēlu paliekat nomodā un ēdat savu maizi ar rūpēm; saviem mīļajiem Viņš to bagātīgi dod miegā.

Tas viss ir sacīts pret pārdrošību un zūdīšanos, it kā viņš teiktu: "Ja agri ceļaties un vēlu ejat gulēt, domādami: jo vairāk strādāsiet, jo vairāk iegūsit, – jūs maldāties." Jo visu dod Dieva svētība. Un pat tad, ja iegūstat vairāk nekā citi, kas tik izbiedēti nestrādā pie savas mantas un drošības, tad tomēr nebūsit nekur tālāk tikuši kā tie, kas nav tik bailīgi, jo viss reiz izslīd no rokām, kā teikts 37. psalmā: "Labāk būt taisnam ar mazumu nekā būt bezdievim un dzīvot pilnībā" (Ps 37:16). Un Salamana pamācībās: "Ir labāk kāpostu virums ar mīlestību nekā barots vērsis ar naidu" (Pam 15:17).

Salamans nenoliedz darbu un centību – to apliecina viņa vārdi "un ēdat savu maizi ar rūpēm"; ar to ir pateikts tas, ka jūs darāt savu maizi cietu un rūgtu, tomēr pie tā nav vainīgs darbs, bet jūsu pašu bailīgā, neticīgā sirds, kas netic, ka Dievs jūs uzturēs, bet kāro un dzenas, lai vispirms būtu pilnas lādes, maki, pagrabi un bēniņi un jūs zinātu, ka krājumi neizsīks daudzus gadus. Bet tas, kas tic Dievam, neraizējas par rītdienu – viņam pietiek ar šodien. Viņš dara savu darbu ar prieku un mierīgu sirdi un izturas tā, kā evaņģēlijā ir teicis Kristus: "Tāpēc nezūdāties nākamā rīta dēļ, jo rītdiena pati par sevi zūdīsies. Ikvienai dienai pietiek pašai savu bēdu" (Mt 6:34). Redziet, tā jūsu barība nekļūst cieta un rūgta: kaut arī ārēji savu maizi ēdat ar sviedriem vaigā, tomēr iekšēji darāt to ticībā un ar priecīgu prātu.

Tālāk viņš atklāj, kā Dievs to visu dod, un saka: "*Sic dabit dilectis suis somno*," – to visu (gan nama uzcelšanu, gan pilsētas apsargāšanu) Viņš saviem mīļajiem dod kā miegā, tas ir, Viņš liek tiem strādāt un censties, bet tā, lai tie nekļūtu ne noraizējušies, ne pārdroši, bet būtu priecīgi, neuzņemtos rūpes par sevi, uzticētu sevi Viņam un dzīvotu klusi un ar mierīgu sirdi kā tas, kas saldi un mierīgi gul un ne par ko neraizējas, tomēr ir pasargāts un dzīvības pilns. Tiem ir pietiekami un arvien būs gana un tie būs pasargāti, jo tie Dievam uzticas, kā uz to mudina 55. psalms: "Met savu nastu uz To Kungu, Viņš tevi

uzturēs taisnu" (Ps 55:23). Un Pētera pirmajā vēstulē teikts: "Visu savu zūdīšanos metiet uz Viņu, jo Viņš gādā par jums" (1Pēt 5:7). Tas teikts par apgrūtinošajām raizēm, skopumu un neticību, bet ne par darbu.

Lūk, bērni ir tā Kunga dāvana, un bērnu svētība mums ir Viņa atlīdzība.

Šie vārdi ir sacīti ebrejiem pierastā veidā. Tā Kunga dāvana un Viņa atlīdzība ir viens un tas pats, tāpat kā bērni un bērnu svētība ir viens un tas pats. Varētu sacīt: ko tas dod, ka jūs tik ļoti raizējaties un baiļojaties, tiecoties iemantot bagātību un drošību? Bērni, kas dzimst no sievām un pieder pie jūsu nama un pilsētas, taču nav jūsu varā. Bet, kur nebūs miesas augļu – bērnu –, tur nepaliks ne nams, ne pilsēta. Tā ir paša Dieva dāvana un atlīdzība, kas tāds, ko dod un dāvina tikai Dievs, lai gan jūs paši par to bieži zūdaties (ja arī pasaule apvienotu visus savus spēkus, tā tomēr nevarētu panākt, lai kaut viens bērns taptu ieņemts sievas miesās un dzemdēts, – tas viss ir vienīgi Dieva darbs). Tad kādēļ jūs domājat un zūdaties par mantu un drošību, ja jums nav to, kuru dēļ tās meklējat? Nama kungam un saimniekam būtu vienkārši jāsaka: "Es strādāšu un darīšu savu darbu, bet bērnus namā un ļaudis pilsētā (kas tāpat ir miesas augļi) darīs un radīs tas, kas viņus arī uzturēs un sargās." Redziet, tā viņa darbs un dzīve nekļūs rūgti un ticībā viņam labi klāsies.

To atgādina arī Kristus (tāpat kā gandrīz viss psalms): "Vai dzīvība nav labāka nekā barība? Un vai miesa nav labāka nekā drēbes?" (Mt 6:25) To var izteikt arī tā: ja jau bērni un miesas augļi nav jūsu rūpju varā, kāpēc zūdaties par mantu un drošību? Jo kas gan var pateikt, kāpēc notiek tā, ka visi cilvēku bērni nāk no sievas miesām? Kas gan šos daudzus cilvēkus ir apslēpis necilajā miesā un tik brīnumaini iznes pasaulē? Vienīgi Viņš, kurš dod bērnus kā dāvanu un miesas augļus kā atlīdzību saviem mīļajiem; kā nakts miegā Dievs viņiem tos dāvina – patiesi, tā notiek.

Jaunības spēkā dzemdinātie dēli ir kā bultas stipra vīra rokā.

Salamans salīdzina bērnus ar bultām stipra vīra rokā. Tāds stiprinieks šauj savas bultas, kad un kur vien grib. Tā redzam, kā Dievs rīkojas arī ar mums. Redziet, cik savādi Viņš saved kopā vīrieti un sievieti, kā to neviens nespēj izdarīt, – tie nonāk šajā savādajā kārtā un būtībā, pēc kuras tie nekad nebija lauzušies, lai tajā saskatītu brīnumu. Un viss iznāk gluži citādi, nekā to bija domājuši tēvs, māte un viņi paši. Tas ir tā, it kā Dievs ar darbiem vēlētos apstiprināt šo pantu un teikt: "Es izjaukšu visus cilvēku nodomus un rīkošos ar cilvēku bērniem pēc savas gribas, lai tie būtu manā rokā kā stiprinieka rokā bultas." Ko līdz mūsu lielās raizes un nodomi, ja viss notiks, kā Viņš grib, un ne citādi? Tāpēc vislabāk ir strādāt un ļaut Viņam rūpēties par nākotni.

Īpaši ir pieminēti jaunības bērni, kas vēl nav namturi un pilsētas sargi un ko uzskatām tikai par savas gudrības nopelnu. Tomēr Dievs vada viņus namā un pilsētā, kā Viņš grib, rīkodamies ar tiem pēc sava prāta, lai mēs redzētu, ka Viņš rūpējas par visu un neatstāj mūsu ziņā neko citu kā vienīgi darbu. Ar to mēs nedomājam, ka Dievs valda tikai pār bērniem, ļaudams lielajiem rīkoties pēc savas saprašanas un brīvas gribas. Arī pār pieaugušajiem Viņš valda tikpat vareni kā pār jaunajiem – tie ir kā bultas Viņa rokā, kas lidos, kur un kad Viņš gribēs. Tas vienlīdz attiecas uz prātīgiem un neprātīgiem, uz debesīm un zemi, uz jauniem un veciem, uz gudriem un negudriem.

Ar gudrajiem un prātīgajiem Viņš rīkojas visbrīnumaināk; ar tiem Dievam ir daudz vairāk darba – viņi tiek piemulķoti savā prātīgumā, viņu nodomi tiek izjaukti un viņi tiek vadīti citādi, nekā paši nodomājuši. Tādēļ šis pants saka: nevis bērni kā miesas augļi, kas ir Dieva dāvana, bet jaunības spēkā dzemdinātie dēli, kas paši jau lieli un prātīgi, ir Viņa rokā kā stipram vīram bultas, kaut varētu šķist, ka šie dēli vismazāk atrodas Viņa rokā un tiem ir atļauts rīkoties pēc savas saprašanas un padoma. Tas viss mums rāda, ka Dievs pats grib uzņemties valdīšanu un rūpes par mums un mūs aizsargāt, lai mēs zinātu, ka vienīgi Viņš pats pār mums valda un par mums rūpējas, un ļauj mums strādāt un darīt savas lietas.

Svētīgs ir tas vīrs, kas ar tām pildījis savu bultu maksti. Tie nepaliks kaunā, kad tiem jāsastopas vārtos ar saviem ienaidniekiem.

Un visbeidzot – vēlējums būt bagātam un atzītam ar šo Dieva dāvanu, jo tādi dēli ir arī svētība šajā pasaulē. Un tā ir tiesa. Tas ir padoms mums – jaunatne ir jāaudzina un jāuztur tā, lai tā pēc mums spētu valdīt un vadīt dzīvi uz zemes. Gluži kā stiprais vīrs ir spēcīgs un apbruņots, kad viņa bultu maksts ir pilna, tā arī namatēvam un pilsētai labi klājas, ja ir daudz šādu Dieva dāvinātu dēlu, jo tad Dievs pats uztur namu un apsargā pilsētu.

Tomēr šāda liela žēlastība nepaliek bez vajāšanas, jo, kur klāt ir Dievs, tur jābūt arī sātana uzbrukumiem. Pasaules neticība un skopums nespēj paciest, ja kāds tā māca vai dzīvo, tāpēc šādi nama saimnieki un pilsētas nepaliek bez ienaidniekiem, kas tos aprunā un izsmej. Bet tam pretī ir mierinājums, ka galu galā viņi tomēr ar godu pastāvēs un savus ienaidniekus vārtos (tas ir, atklāti) liks kaunā. Tomēr nav minētas ne bruņas, ne ieroči, bet vienīgi Vārds – "Viņi vārtos runās ar saviem ienaidniekiem"³ – tas ir, viņi pastāvēs ar mācību, jo tā ir pareiza, lai cik asi pretinieki tai neuzbruktu.

To, mīlie draugi Kristū, esmu jums rakstījis par atgādinājumu un pamudinājumu, lai jūsu un mūsu sirdis kļūtu jo dedzīgākas un Evaņģēlijs nestu bagātīgus augļus pie mums visiem gan izpratnē, gan labos darbos. Savukārt pret neticības augli skopumu mums stipri jācīnās. Lai mūsu mīlais Kungs Jēzus Kristus mūs stiprina un mums palīdz, jo mēs vēl esam tik vāji, ka nespējam atmest zūdīšanos sava vēdera dēļ – kā gan lai mēs panesam pasaules trakošanu, nāvi, negodu un visas pārējās nelaimes? Kā gan lai pastāvam, kad mums uzbrūk maldu gari, kas jau tagad valda un paaugstinās? Taču Dievs, visžēlīgais Tēvs, kas savu vārdu un darbu pie jums ir sācis, pasargās jūsu sirdis un domas vientiesīgā un nemaldīgā Jēzus Kristus, mūsu Pestītāja, atzīšanā. Par to Viņam lai slava un pateicība mūžīgi. Āmen!

D. Martin Luthers Werke, 15. Band, Weimar Hermann Böchhaus Nachfolger, 1908.

No vācu valodas tulkojusi Gundega Dumpe

---

³ Tulkojums no vācu valodas. (Red. piez.)